ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
L. A. GEELHOED
της 5ης Απριλίου 2001 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση αποτελεί συνέχεια προσφυγής της Επιτροπής, δυνάμει του άρθρου 226 της Συνθήκης ΕΚ (που καταργήθηκε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ), με την οποία ζητούσε από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ιρλανδία, παραλείποντας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί με την οδηγία 86/609/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 1986, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς [2], παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία, και ειδικότερα από το άρθρο 25 αυτής, καθώς και από τη Συνθήκη ΕΚ, ειδικότερα δε από το άρθρο 10 ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 24 ΕΚ) αυτής.

II — Το νομικό πλαίσιο

Α — Η κοινοτική νομοθεσία

2. Το άρθρο 1 ορίζει το αντικείμενο της οδηγίας ως εξής:

«Στόχος της οδηγίας είναι να εξασφαλίσει ότι, όταν χρησιμοποιούνται ζώα για πειράματα και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών για την προστασία τους θα είναι εναρμονισμένες ώστε να μην θίγεται η δημιουργία και η λειτουργία της κοινής αγοράς, ιδίως μέσω στρεβλώσεων του ανταγωνισμού ή εμπορικών φραγμών».

3. Η παρούσα υπόθεση αφορά τις διατάξεις για τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των άρθρων 11 και 12 της οδηγίας, καθώς και την έννοια «πείραμα» όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της ίδιας οδηγίας. Η διαφορά αφορά επίσης το καθεστώς των κυρώσεων.

4. Η έννοια «πείραμα» ορίζεται στο άρθρο 2 ως «κάθε χρησιμοποίηση ζώου για πειραματικούς ή άλλους επιστημονικούς σκοπούς η

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ολλανδική.

2 — ΕΕ L 358, σ. 1 (στο εξής: οδηγία).

οποία μπορεί να προκαλέσει σε αυτό πόνο, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη, συμπεριλαμβανομένης κάθε ενέργειας που αποβλέπει ή που ενδέχεται να καταλήξει στη γέννηση ζώου σε οποιαδήποτε από τις καταστάσεις αυτές, εξαιρουμένων όμως των λιγότερο οδυνηρών μεθόδων που είναι αποδεκτές στη σύγχρονη πρακτική (δηλαδή "μη βαναύσων μεθόδων") θανάτωσης ή σήμανσης ζώων· το πείραμα αρχίζει όταν το ζώο ετοιμάζεται για πρώτη φορά να χρησιμοποιηθεί και λήγει όταν δεν υπολείπεται πλέον καμιά παρατήρηση στα πλαίσια του πειράματος αυτού· η εξάλειψη του πόνου, της ταλαιπωρίας, της αγωνίας ή της μόνιμης βλάβης με την επιτυχή χρήση αναισθητικών ή αναλγητικών ή άλλων μεθόδων δεν θέτει τη χρησιμοποίηση ενός ζώου εκτός του πεδίου εφαρμογής του ορισμού αυτού. Οι γεωργικές ή κλινικές κτηνιατρικές πρακτικές, που δεν έχουν πειραματικό χαρακτήρα, δεν περιλαμβάνονται».

5. Το άρθρο 3 ορίζει ότι η οδηγία εφαρμόζεται στη χρησιμοποίηση ζώων για πειράματα που διεξάγονται για τους ακόλουθους σκοπούς:

«α) ανάπτυξη, παραγωγή, έλεγχο της ποιότητας, δραστικότητας και ασφάλειας φαρμάκων, τροφίμων και άλλων ουσιών ή προϊόντων:

i) για την αποφυγή, την πρόληψη, τη διάγνωση ή τη θεραπεία ασθενειών, αδιαθεσίας ή άλλων ανωμαλιών ή των συνεπειών τους σε ανθρώπους, ζώα ή φυτά

ii) για την αξιολόγηση, τη διερεύνηση, τη ρύθμιση ή την αλλαγή φυσιολογικών χαρακτηριστικών σε ανθρώπους, ζώα ή φυτά

β) προστασία του φυσικού περιβάλλοντος προς όφελος της υγείας ή της ευζωίας ανθρώπων και ζώων».

6. Το άρθρο 11 ορίζει:

«Παρά τις λοιπές διατάξεις της παρούσας οδηγίας, εφόσον οι θεμιτοί σκοποί του πειράματος το απαιτούν, η αρχή μπορεί να επι-

τρέψει την ελευθέρωση του συγκεκριμένου ζώου, εάν έχει βεβαιωθεί ότι έγινε ό,τι ήταν δυνατό για την καλή διαβίωσή του και εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας του και δεν υπάρχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον.»

7. Το άρθρο 12 ορίζει ότι:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες τα πειράματα ή τα στοιχεία των προσώπων που πραγματοποιούν τα πειράματα αυτά πρέπει να κοινοποιούνται προηγουμένως στην αρχή.

2. Στην περίπτωση που προβλέπεται να υποβληθεί ζώο σε πείραμα κατά το οποίο θα υποστεί ή κινδυνεύει να υποστεί δυνατούς πόνους που μπορεί να είναι παρατεταμένοι, το πείραμα αυτό πρέπει να έχει δηλωθεί και αιτιολογηθεί ρητά στην αρχή ή να έχει εγκριθεί ρητά από αυτή. Η αρχή αναλαμβάνει τα κατάλληλα δικαστικά ή διοικητικά μέτρα στην περίπτωση που δεν είναι σίγουρη ότι τα πείραμα είναι σημαντικό για βασικές ανάγκες του ανθρώπου ή των ζώων.»

8. Το άρθρο 25 ορίζει ότι:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι τις 24 Νοεμβρίου 1989. Πληροφορούν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις διατάξεις εσωτερικού δικαίου, που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.»

B — *Η εθνική νομοθεσία*

9. Η ιρλανδική νομοθεσία στον τομέα που διέπεται από την οδηγία είναι οι Cruelty to Animals Act 1876 και European Communities (Amendment of Cruelty to Animals Act 1876) Regulations 1994 (στο εξής, ομού: ιρλανδικός νόμος). Η τελευταία αυτή τροποποίηση περιλαμβάνει το νέο άρθρο 12 Α, με το οποίο η ιρλανδική κυβέρνηση επιδιώκει να εφαρμόσει πλήρως την οδηγία.

10. Ο ιρλανδικός νόμος ορίζει, μεταξύ άλλων, σε ποιες περιπτώσεις και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να διαξάγονται πειράματα σε ζώα. Έτσι, το άρθρο 2 του νόμου ορίζει ότι, πλην των εξαιρέσεων που θέτει ο νόμος, κανένα πείραμα προκαλούν πόνο σε ζώντα ζώα δεν θα διεξάγεται.

11. Το άρθρο 12 Α, παράγραφος 9, του ιρλανδικού νόμου είναι σχεδόν πανομοιότυπο με το άρθρο 11 της οδηγίας:

«Παρά τις λοιπές διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον οι θεμιτοί σκοποί του πειράματος το απαιτούν, μπορεί να επιτραπεί η ελευθέρωση του συγκεκριμένου ζώου, υπό την προϋπόθεση ότι έγινε ό,τι ήταν δυνατό για την καλή διαβίωσή του και εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας του και δεν υπάρχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον».

12. Το άρθρο 12 Α, παράγραφος 10, εδάφιο 1, του ιρλανδικού νόμου ορίζει ότι ο Υπουργός θεσπίζει διαδικασίες για την προηγούμενη γνωστοποίηση στην αρμόδια αρχή των πειραμάτων ή των στοιχείων σχετικών με τα πρόσωπα που θα τα πραγματοποιήσουν. Επιπλέον, διευκρινίζει ότι: «στην περίπτωση που προβλέπεται να υποβληθεί ζώο σε πείραμα κατά το οποίο θα αισθανθεί ή κινδυνεύει να αισθανθεί δυνατούς πόνους που μπορεί να είναι παρατεταμένοι, το πείραμα αυτό πρέπει να έχει κοινοποιηθεί και αιτιολογηθεί ρητά στον Υπουργό Υγείας ή να έχει εγκριθεί ρητά από αυτόν. Ο υπουργός λαμβάνει τα κατάλληλα δικαστικά ή διοικητικά μέτρα στην περίπτωση που δεν είναι βέβαιος ότι το πείραμα είναι σημαντικό για βασικές ανάγκες του ανθρώπου ή των ζώων».

13. Ο ιρλανδικός νόμος του 1876 προβλέπει ορισμένες κυρώσεις. Το άρθρο 2 ορίζει ότι μπορούν να επιβληθούν κυρώσεις στα άτομα που πραγματοποιούν ή συνεργάζονται στην πραγματοποίηση ενός πειράματος. Η κύρωση είναι επιβολή προστίμου 50 ιρλανδικών λιρών (IEP) κατ' ανώτατο όριο για την πρώτη παράβαση και, για τη δεύτερη παράβαση, επιβολή προστίμου 100 IEP κατ' ανώτατο όριο ή ποινή φυλακίσεως τριών μηνών κατ' ανώτατο όριο.

Το άρθρο 13 επιτρέπει την επιβολή κυρώσεως σε περίπτωση παρεμποδίσεως ορισμένων ελέγχων. Το επιβλητέο στην περίπτωση αυτή πρόστιμο είναι 5 IEP κατ' ανώτατο όριο.

III — Επιχειρήματα των διαδίκων

14. Εν προκειμένω, η Επιτροπή καλεί το Δικαστήριο να διαπιστώσει την παράβαση της Ιρλανδίας, διότι εκτιμά ότι τα μέτρα που έλαβε η Ιρλανδική Κυβέρνηση είναι ανεπαρκή και δεν αποτελούν ορθή μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

15. Ο πρώτος ισχυρισμός που επικαλείται η Επιτροπή αφορά την έννοια «πείραμα». Η έννοια αυτή ορίζεται από την οδηγία και οριοθετεί επίσης το πεδίο εφαρμογής ratione materiae της οδηγίας. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό ο ορισμός της εθνικής νομοθεσίας να έχει το ίδιο περιεχόμενο με αυτόν της οδηγίας. Ο ιρλανδικός νόμος, εντούτοις, χρησιμοποιεί τον όρο αυτό χωρίς να τον προσδιορίζει. Επιπλέον, ο ιρλανδικός νόμος του 1876 αφορά μόνον πειράματα που προκαλούν

πόνο· η τροποποίηση του 1994 δεν επέφερε μεταβολές συναφώς. Αντίθετα, η οδηγία δεν καλύπτει μόνον τα πειράματα που μπορούν να προκαλέσουν πόνο, αλλά επίσης εκείνα που μπορούν να προκαλέσουν ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη όταν διεξάγονται επί ζώων για έναν από τους σκοπούς του άρθρου 3 της οδηγίας. Μ' άλλα λόγια, η οδηγία καλύπτει τις καταστάσεις στις οποίες είναι αντικειμενικώς δυνατό να προκληθούν πόνος, ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη, ενώ ο ιρλανδικός νόμος, σύμφωνα με το γράμμα του, καλύπτει μόνον τις περιπτώσεις στις οποίες το σχεδιαζόμενο πείραμα μπορεί να προκαλέσει πόνο.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται, επιπλέον, ότι ο ορισμός του πειράματος εμπεριέχει πολλές σημαντικές πτυχές, οι οποίες, ελλείψει ισοδυνάμου ορισμού στην ιρλανδική έννομη τάξη, μπορούν να δημιουργήσουν ανασφάλεια δικαίου. Υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με την ιρλανδική νομοθεσία, το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται στα πειράματα επί ζώντων ζώων, ενώ η οδηγία καλύπτει επίσης πειράματα κατά την προ του τοκετού φάση (τις συνέπειες των οποίων υφίσταται το ζώο μετά τη γέννησή του), και ότι η νομοθεσία αυτή δεν ορίζει σαφώς την έναρξη και τη λήξη του πειράματος.

16. Ο δεύτερος ισχυρισμός που προβάλλει η Επιτροπή αφορά τη διάταξη της ιρλανδικής νομοθεσίας που αντιστοιχεί στο άρθρο 11 της οδηγίας. Το σχετικό με την αρμόδια αρχή χωρίο ελλείπει από το άρθρο 12 Α, παράγραφος 9, του ιρλανδικού νόμου. Συνεπώς, δεν προβλέπεται ότι η αρμόδια αρχή, για να ελευθερώσει ένα ζώο, πρέπει να βεβαιωθεί ότι ορισμένες συναφείς προϋποθέσεις έχουν πληρωθεί, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 11 της οδηγίας.

17. Ο τρίτος ισχυρισμός αντλείται από το γεγονός ότι, αν και ο ιρλανδικός νόμος ορίζει ότι ο υπουργός θεσπίζει τις διαδικασίες, η Ιρλανδία δεν θέσπισε ποτέ τις διαδικασίες του άρθρου 12, παράγραφος 1, της οδηγίας, ή, έστω, δεν τις γνωστοποίησε ποτέ στην Επιτροπή.

18. Τέλος, η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθεστώς κυρώσεων της ιρλανδικής νομοθεσίας είναι αναποτελεσματικό. Πρώτον, οι κυρώσεις αφορούν περιορισμένο μόνον αριθμό παραβάσεων και, δεύτερον, οι δυνάμενες να επιβληθούν δεν έχουν αρκούντως αποτρεπτικό χαρακτήρα. Το ύψος των προστίμων δεν έχει προσαρμοσθεί από το 1876. Σ' αυτό προστίθεται το γεγονός ότι η ιρλανδική νομοθεσία δεν τιμωρεί τις παραβάσεις της οδηγίας όπως τιμωρεί τις παραβάσεις του εθνικού δικαίου παρεμφερούς φύσεως και σημασίας. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η μεταφορά οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, χωρίς πρόβλεψη αποτελεσματικής προστασίας των κανόνων της συνδυάζοντάς τους με επαρκείς κυρώσεις, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 10 ΕΚ.

19. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση δέχεται ότι ο ορισμός της έννοιας του πειράματος είναι προβληματικός και ότι η ιρλανδική νομοθεσία δεν ανταποκρίνεται σε όλες τις απαιτήσεις, όπως τόνισε η Επιτροπή. Προτίθεται, συνεπώς, να προβεί στις επιθυμητές τροποποιήσεις μέσω νομοθετικής αναθεωρήσεως. Μολονότι αναγνωρίζει πιθανές ασάφειες σχετικές με το περιεχόμενο της εφαρμοστέας νομοθεσίας, εκτιμά ότι η σύγχρονη πρακτική, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της έννοιας του πειράματος στην ιρλανδική νομοθεσία, ανταποκρίνεται de facto στις απαιτήσεις της οδηγίας σχετικά με την αγωνία και τη μόνιμη βλάβη. Ισχυρίζεται, επιπλέον, ότι τα πειράματα που προκαλούν ταλαιπωρία, αγωνία ή μόνιμη βλάβη εμπίπτουν επίσης, σύμφωνα με την ιρλανδική νομοθεσία, στην έννοια «πειράματα που μπορούν να προκαλέσουν πόνο».

20. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα τροποποιήσει τη νομοθεσία της προκειμένου να αναποκριθεί στους προβληματισμούς που εξέφρασε η Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 11 και 12 της οδηγίας. Τόνισε, εντούτοις, ότι το σημερινό ιρλανδικό καθεστώς για τα πρόσωπα που επιθυμούν να διεξάγουν επιστημονικές έρευνες χρησιμοποιώντας ζώα είναι αυστηρό. Επισημαίνει ότι, δυνάμει της νομοθεσίας της, απαγορεύεται κάθε πείραμα που μπορεί να προκαλέσει αγωνία, εκτός αν ο υπουργός θεωρεί ότι το είδος αυτό πειράματος είναι απαραίτητο προς το συμφέρον της ιατρικής επιστήμης. Τονίζει, εξάλλου ότι η αίτηση για χορήγηση άδειας διεξαγωγής των πειραμάτων πρέπει να αναφέρει λεπτομερώς την τύχη που επιφυλάσσεται στα ζώα που χρησιμοποιούνται για πειράματα. Η αίτηση πρέπει να αναφέρει αν το ζώο ελευθερώνεται ή επιστρέφει στο κοπάδι. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται επίσης ότι η χορήγηση της άδειας εξαρτάται από προϋποθέσεις. Επισημαίνει, τέλος, ότι η πλειονότητα των ζώων θανατώνεται με μη βάναυσο τρόπο στο τέλος του πειράματος.

21. Όσον αφορά τη διαδικασία, η Ιρλανδική Κυβέρνηση επισήμανε ότι, στην Ιρλανδία, ο αιτών πρέπει προηγουμένως να γνωστοποιήσει στο υπουργείο τις λεπτομέρειες του πειράματος και τις οικείες διαδικασίες. Αυτό απορρέει από τους γενικούς κανόνες που εφαρμόζονται στη διαδικασία χορηγήσεως της άδειας. Έτσι, κατά την Ιρλανδική Κυβέρνηση, η αίτηση άδειας πρέπει να περιέχει πληροφορίες σχετικές με τη φύση και τον σκοπό των πειραμάτων και πρέπει να υποβάλλεται λεπτομερές πρωτόκολλο. Πρέπει, εξάλλου, να διευκρινίζεται ο τόπος διεξαγωγής των πειραμάτων, τα προσόντα των αιτούντων και η θέση τους στο ερευνητικό ίδρυμα για λογαριασμό του οποίου αναλαμβάνουν να πραγματοποιήσουν τα πειράματα αυτά.

22. Όσον αφορά τις κυρώσεις, η Ιρλανδική Κυβέρνηση επισήμανε ότι αναγνωρίζει το βάσιμο των κατηγοριών της Επιτροπής και ότι θα περιλάβει και το ζήτημα αυτό στο σχέδιο νομοθετικής αναθεωρήσεως. Εξακολουθεί, εντούτοις, να σκέφτεται ότι σύστημα αδειών που προβλέπει τη δυνατότητα ανακλήσεως ήδη χορηγηθείσας άδειας έχει εξίσου επαρκή προληπτικό χαρακτήρα.

IV — Νομική ανάλυση

23. Σημειώνω, προκαταρκτικώς, ότι τα κράτη μέλη έπρεπε να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή της οδηγίας το αργότερο μέχρι τις 24 Νοεμβρίου 1989. Μετά την ημερομηνία αυτή, η Ιρλανδία είχε πολλές ευκαιρίες για να τη θέσει σε πλήρη εφαρμογή. Η πρώτη επιστολή της Επιτροπής ανάγεται ήδη στο 1990. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε, στη συνέχεια, ότι θα έθετε σε εφαρμογή την οδηγία με αναθεώρηση της διαδικασίας χορηγήσεως αδειών και καταχωρήσεως. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι αυτό δεν αρκούσε και όχλησε την Ιρλανδία πριν εκδώσει αιτιολογημένη γνώμη. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση αντέδρασε γνωστοποιώντας τον νόμο με τους European Communities (Amendment of Cruelty to Animals Act 1876) Regulations 1994. Αφού εξέτασε τη νομοθετική αυτή αναθεώρηση, η Επιτροπή κατέληξε ότι η οδηγία εξακολουθούσε να μην εφαρμόζεται ορθώς. Στη συνέχεια, όχλησε εκ νέου την Ιρλανδία και κάλεσε την Ιρλανδική Κυβέρνηση να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός δύο μηνών. Αυτό κατέληξε σε πρόσθετη αιτιολογημένη γνώμη. Ήταν 17 Δεκεμβρίου 1998. Με την πρόσθετη αυτή αιτιολογημένη γνώμη, η Επιτροπή επισήμανε εκ νέου τα σημεία που παρέμεναν προβληματικά και κάλεσε την Ιρλανδική Κυβέρνηση να λάβει τα κατάλληλα μέτρα εντός δύο μηνών. Με την από 16 Μαρτίου 1999 γραπτή απάντησή της, η Ιρλανδική Κυβέρνηση δέχθηκε την άποψη της Επιτροπής, δηλώνοντας ότι ετοίμαζε διορθωτική νομοθεσία, την οποία θα υπέβαλε στην εκτίμηση της Επιτροπής στο τέλος Ιουνίου 1999. Η Επιτροπή, εντούτοις, δεν έλαβε τίποτε από τότε, και έτσι κίνησε την παρούσα διαδικασία.

24. Η παρούσα υπόθεση αφορά ορισμένες πτυχές της οδηγίας. Κατά πάγια νομολογία, οι υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της μεταφοράς μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικώς. Μολονότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιλέγουν τα μέσα και τις μεθόδους μεταφοράς μιας οδηγίας, παραμένουν υποχρεωμένα να λαμβάνουν εντός της εθνικής εννόμου τάξεώς τους όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της οδηγίας σύμφωνα με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Συναφώς, οφείλουν να θεσπίζουν σαφές νομοθετικό πλαίσιο για τον οικείο τομέα, έτσι ώστε το εθνικό δίκαιο να αντιστοιχεί στις διατάξεις της οδηγίας, χωρίς διφορούμενους και αμφιλεγόμενους όρους.

25. Κατ' εμέ, η Επιτροπή απέδειξε πλήρως το συμφέρον για σωστή μεταφορά της έννοιας «πείραμα» στην εθνική νομοθεσία. Πρόκειται, πράγματι, για κεντρική έννοια που οριοθετεί το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Συνεπώς, είναι πολύ σημαντικό η έννοια αυτή να επαναλαμβάνεται πιστά στην εθνική νομοθεσία. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση αναγνώρισε, τέλος, το βάσιμο αυτής της αιτιάσεως της Επιτροπής.

26. Το ίδιο συνέβη και όσον αφορά τα ζητήματα που έθεσε η Επιτροπή σχετικά με τα άρθρα 11 και 12 της οδηγίας. Επισημαίνω ότι η Ιρλανδική Κυβέρνηση υποσχέθηκε να προσαρμόσει τη νομοθεσία της προς την κατεύθυνση που επιθυμεί η Επιτροπή. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Ιρλανδία δεν συμμορφώθηκε, οπότε πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή της Επιτροπής ως προς τα σημεία αυτά.

27. Όσον αφορά το καθεστώς των κυρώσεων, μπορώ να είμαι σύντομος. Νομίζω, όπως η Επιτροπή, ότι το ύψος των χρηματικών ποινών που μπορούν να επιβληθούν εντός της Ιρλανδίας είναι εντελώς ακατάλληλο. Τα ανώτατα πρόστιμα μπορεί να είχαν αποτρεπτικό χαρακτήρα πριν από 150 χρόνια, αλλά, δεδομένης της νομισματικής υποτιμήσεως, έχουν πλέον συμβολικό μόνο χαρακτήρα. Και τούτο κατά μείζονα λόγο, δεδομένου ότι τα πειράματα σε ζώα διεξάγονται επίσης από βιομηχανίες. Η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εξάλλου, δεν έβαλε κατά του σημείου αυτού και υποσχέθηκε τροποποίηση.

28. Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, ακόμη και όταν η κοινοτική ρύθμιση δεν περιέχει ειδική διάταξη προβλέπουσα κύρωση σε περίπτωση παραβάσεώς της, και η οδηγία δεν την προβλέπει εν προκειμένω, το άρθρο 10 της Συνθήκης επιβάλλει στα κράτη μέλη γενική υποχρέωση να λάβουν όλα τα πρόσφορα μέτρα που να εγγυώνται την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου. Προς τούτο, πρέπει ιδίως να μεριμνούν ώστε οι παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου να τιμωρούνται υπό ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις ανάλογες προς εκείνες που ισχύουν για παραβάσεις παρεμφερούς φύσεως και σημασίας του εθνικού δικαίου. Μολονότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιλέγουν τις επιβλητέες κυρώσεις, αυτές πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και να έχουν αποτρεπτικό χαρακτήρα [3]. Συνεπώς, συντάσσομαι με την Επιτροπή ότι, εν προκειμένω, η Ιρλανδία δεν τήρησε τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 10 Ε.

29. Το επιχείρημα της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως, ότι η δυνατότητα ανακλήσεως της άδειας έχει προληπτικό αποτέλεσμα, δεν είναι διόλου πειστικό. Ένα σύστημα αδειών μπορεί να λειτουργήσει μόνον αν είναι δυνατό να εξασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός της συναφούς απαγορεύσεως. Είναι αναμφισβήτητο ότι η αυστηρότητα της θεσπισθείσας κυρώσεως συμβάλλει επίσης στην τήρηση της απαγορεύσεως αυτής.

30. Λαμβανομένων υπόψη όλων των παραμέτρων, η Ιρλανδική Κυβέρνηση δεν κατόρθωσε να αντικρούσει εγκύρως τους ισχυρισμούς της Επιτροπής. Επιπλέον, η προκείμενη διαδικασία χρονίζει· η Ιρλανδία είχε επανειλημμένως την ευκαιρία να μεταφέρει ορθώς την οδηγία στην εθνική έννομη τάξη της. Συνεπώς, κατ' εμέ, πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή της Επιτροπής.

3 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, 68/88, Επιτροπή κατά Ελλάδος (Συλλογή 1989, σ. 2965), και της 10ης Ιουλίου 1990, C-326/88, Hansen (Συλλογή 1990, σ. I-2911).

31. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή διατύπωσε σχετικό αίτημα και η Ιρλανδία ηττήθηκε, εκτιμώ ότι μπορεί να ικανοποιηθεί το αίτημα αυτό.

Πρόταση

Δεδομένων των προηγηθέντων στοιχείων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφασίσει ότι:

1) Η Ιρλανδία, παραλείποντας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ορθή μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο των άρθρων 2 (έννοια «πείραμα»), 11 και 12 της οδηγίας 86/609/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 1986, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, καθώς και παραλείποντας να θεσπίσει το κατάλληλο σύστημα κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 86/609, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία, και ειδικότερα από το άρθρο 25 αυτής, καθώς και από το άρθρο 10 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 24 ΕΚ).

2) Καταδικάζει την Ιρλανδία στα δικαστικά έξοδα.